

Всі ці фігури на плакаті неможливо згрупувати, але чотирикутники пофарбовані в червоний колір, а п'ятикутник – у зелений. Учитель повідомляє, що всі червоні фігури можна назвати чотирикутниками, а зелені – п'ятикутниками. Після цього перед класом ставиться проблемне питання: «Як ви думаєте, чому червоні фігури можна назвати чотирикутниками, а зелені – п'ятикутниками?». Для вирішення даної проблеми діти повинні провести ряд спостережень, зіставлень, порівнянь.

Вони повинні порівнювати подумки терміни «чотирикутник» і «п'ятикутник». Аналізуючи ці слова, вони повинні розчленувати їх, виділивши в них знайомі їм слова, що є частинами нових термінів – «чотири» і «кут», «п'ять» і «кут». Такий аналіз вже може направити їх думки в певному напрямку. Перевірити правильність виниклих припущень вони зможуть, звернувшись до уважного розглядання запропонованих фігур. Тут знову доведеться провести ряд спостережень, зіставлень, порівнянь, в результаті яких вони повинні переконатися, що дійсно всі червоні фігури містять по чотири кута, а зелені – по п'ять кутів. Помітивши цю особливість, зіставивши її з особливостями термінів-назв даних фігур, діти повинні прийти до висновку, який і буде відповіддю на поставлене проблемне питання.

Учитель нерідко завдає шкоди справі, розучуючи з дітьми способи вирішення завдань певних видів, пропонуючи поспіль велику кількість однотипних вправ, кожні з яких, будучи пред'явлено серед вправ інших видів, без додаткових пояснень, могло б послужити для відштовхування власної думки учнів.

Таким чином, очевидно, що використання методів проблемного навчання на уроках математики в початкових класах, а саме проблемних ситуацій, може розглядатися як умова підвищення ефективності навчання.

Список використаних джерел:

1. Богданович М. В. Методика викладання математики в початкових класах : навч. посіб., вид. 3, прероб. і доповн. / М. В. Богданович, М. В. Козак, Я. А. Король. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – 336 с.
2. Топузов О. Проблемна ситуація в теорії проблемного навчання. / О. Топузов – Одеса : Автограф, 2007. – 346 с.
3. Цимбалюк Я. С. Використання проблемних ситуацій на уроках математики в початковій школі / Я. С. Цимбалюк // Актуальні проблеми методики навчання математики : Матеріали регіон. наук. практик. конф., 14-15 травня 2008 рік. – Одеса : Наука і техніка, 2008. – С. 128-136
4. Використання елементів проблемного навчання на уроках математики в початковій школі – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://turboreferat.ru/mathematic/vikoristannya-elementv-problemnogo-navchannya-na/50882-263953-page6.html>

Науковий керівник : к. п. н., доцент Т. С.Зорочкіна

ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Т.В. Прилуцька

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Постановка проблеми. Запровадження концепції сталого розвитку в навчально-виховному процесі дитячого закладу освіти є результатом екологізації наукових знань, а також їхнього пристосування до соціально-економічних потреб людства. Тож актуальність даної теми та доцільність дослідження зумовлені прогресуючими чинниками розвитку дошкільної освіти.

Метою статті є обґрунтування можливостей запровадження ідей сталого розвитку в навчально-виховний процес дитячого закладу освіти.

Виховання дітей дошкільного віку є важливою сферою суспільного життя. Нормативно-правові акти Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року»; Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «України – 2020»; Заходи щодо реалізації «Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді» (2015 р.) засвідчують необхідність забезпечення концепції сталого розвитку, чітко визначають мету, стратегічні завдання, пріоритетні напрями та шляхи реформування дошкільних інституцій відповідно до сучасних тенденцій економічного і духовного розвитку держави [5].

Поняття сталого розвитку в його сучасному значенні було сформульовано в доповіді Міжнародної комісії з навколишнього середовища та розвитку (Комісія Брутланд) у 1987 р.: «це розвиток, який забезпечує збалансоване вирішення соціально-економічних завдань, а також проблем сприятливого навколишнього середовища та природно-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб сучасного та наступних поколінь людства» [2, 23].

Ця концепція була спочатку висунута як реакція світової спільноти на всезростаючу загрозу глобальної екологічної катастрофи, але з часом вона стала єдиною можливою сприятливою альтернативою для подолання всіх інших глобальних загроз, які постали перед людством ресурсної, соціальної, демографічної тощо.

На думку С. Дорогунцова, О. Ральчука, «сталий розвиток» – це певна траєкторія довготермінового збільшення загального блага людства, яка поділяється на такі складові: соціально-економічну та техногенно-екологічну безпеки [3, 12].

Вперше питання про освіту для сталого розвитку на глобальному рівні було поставлено під час проведення в 2002 році Всесвітнього самміту зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (Південна Африка). Всесвітня зустріч зі сталого розвитку дала змогу закласти важливий фундамент – визначити цілі, часові рамки і зобов'язання з широкого спектру питань, що покликані змінити життя людей у всіх регіонах світу [5].

Пріоритетом освіти для сталого розвитку є не запам'ятовування фактичного матеріалу, а вироблення власного ставлення до ситуації і вміння приймати рішення на основі розуміння інформації, бажання своїми справами допомагати планеті та іншим людям ставати кращими. Розуміння цих проблем повинно спонукати колективи ДЗО долучитися до реалізації навчального курсу «Дошкільнятам про освіту для сталого розвитку».

Важливими складовими елементами методики опрацювання освіти для сталого розвитку у дошкільному закладі є самопізнання, самонавчання дітей через діяльність, націлення їх на прийняття самостійних рішень у повсякденному житті, виконання дій у напрямі сталого розвитку, а саме:

1) створення умов для формування у дитини впевненості у власних силах і можливостях та відповідальності за результати навчання;

2) прийняття нею рішень щодо власного стилю життя та їх виконання;

3) забезпечення психологічного комфорту дітей під час занять як за допомогою спеціальних прийомів, так і через доступність змісту (за принципом вибору кожною дитиною тих кроків, які вона хоче і може здійснити);

4) створення умов для появи у дітей ентузіазму і почуття задоволення від результатів групової й індивідуальної роботи, виконання дій і вироблення звичок поведінки, орієнтованих на сталий розвиток, що досягається насамперед завдяки постійному позитивному (як за формою, так і за змістом) зворотному зв'язку [3, 57].

Розв'язувати завдання освіти для сталого розвитку допомагає педагогіка емпauerменту. Головною метою цього напрямку педагогіки є формування активної позиції кожної людини зміни починаються тут і зараз: «Якщо не я, то хто? Якщо я так буду робити, то й інші теж спробують». Такий підхід дає змогу навчити дитину думати, діяти і контролювати свою діяльність, приймати рішення автономно й незалежно [4].

Тому потрібно намагатися включати дошкільників у ті види діяльності, які дадуть їм змогу стати успішними: виробити навички спілкування, розв'язання проблем, лідерства, критичного мислення, переконання, упевненості в собі, взаємодопомоги та уміння дискутувати. Саме тому збільшення такої інформації в освіті ніяк не позначається на стані довкілля.

З метою впровадження у дошкільну освіту ідей сталого розвитку Н.Гавриш, О.Саприкіною, О.Пометун розроблено програму і навчально-методичний посібник для дошкільних навчальних закладів [2, 4].

У парціальній програмі «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку» робиться акцент на рішеннях дітей щодо власної поведінки та стилю життя, а не на проблемах, які існують поза ними. У процесі такого навчання роль педагога змінюється. Він виступає організатором дій дітей, надихає їх, підбадьорює і скеровує їхні зусилля, спонукає до вибору способу діяльності, самостійного виконання обраних дій, обговорення їх. Педагог лише створює умови для безпечного і ефективного процесу навчання, запрошує взяти в ньому участь. Він повинен вміти слухати дитину, чути її і не оцінювати її особисті зміни. Важливим чинником є і демонстрація самим педагогом моделей поведінки, орієнтованої на сталий розвиток, а також розвиток у дітей навичок критичного мислення. Використання проблемних питань спонукає їх до пошуку відповіді спільно з дорослими й однолітками за допомогою доступних їм засобів.

Багаторічний досвід упровадження в розвинених країнах освіти для сталого розвитку переконливо доводить ефективність педагогіки емпauerменту (надихання на дію) як прогресивної філософсько-педагогічної платформи організації та здійснення освітнього процесу [4].

Отже, вплив концепції сталого розвитку в навчально-виховний процес дитячого навчального закладу є невід'ємним чинником впливу на сучасну освіту. Адже знання минулого є надійним джерелом його розвитку. Цією проблемою займаються багато вітчизняних і зарубіжних учених. Всі вони дійшли до висновку, що сталий розвиток є обов'язковим для впровадження в освітній процес дошкільного закладу та включає в себе започаткування суспільного дошкільного виховання.

Список використаної літератури:

1. Вареник Т. І. Пріоритетні напрями роботи дошкільної освіти на 2016/17 навчальний рік: інструктивно-методичний лист / укл. Т. І. Вареник. – Миколаїв: ОППО, 2016. – 20 с.
2. Гавриш Н. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посібн. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. – Дніпропетровськ: «ЛІРА», 2014. – 120 с.
3. Пометун О. І. Підготовка вчителів до викладання питань сталого розвитку: навч.-метод. матер. для викладачів вищих педагогічних навчальних закладів та системи післядипломної педагогічної освіти: посібн. / О. І. Пометун. – Київ: Педагогічна думка, 2015. – 120 с.
4. Педагогіка емпauerменту – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dnz52.edu.vn.ua/index.php/dlya-pedagogiv/metodichna-skarbnichka/71-pedagogika-empauermentu>.
5. Сталий розвиток як парадигма суспільного зростання XXI ст. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/geoinfocentre/20>

Науковий керівник : кандидат педагогічних наук, доцент Г. Я. Майборода